

TRIBINA

PISMA

Na selo su svi zaboravili

Za male narode, kakav je hrvatski, selo je najvažnija karika za njegovu opstojnost i samoodržanje.

No kao da nitko ne mari za probleme, potrebe i težnje sela i seljaka.

Nitko prioritete sela ne postavlja kao temelj svoje politike, kao što je to činio Radić, koji se povodio za time da vladati znači čuvati narod od bijede, a da bi se u tome uspjelo držao je da se država ne treba organizirati i upravljati samo u interesu bogatih, nego prije svega u interesu puka, a naročito seljaka. Bio je svjestan da su težnje seljaka i njihove potrebe najvažnije za nacionalni život Hrvatske.

Danas je primjetno da rastu gradovi (koji se za razliku od sela po svojim ustanovama, udobnosti, načinu života i dr. ne razlikuju od najrazvijenijih gradova Europe), a time i kapital u gradovima.

To u svakom slučaju ide na štetu ekonomskog razvitka sela. Petsto pedeset milijuna kuna koje su seljaci dobili za poticaj kap je u moru. Selo da bi zaživjelo treba milijarde kuna, a da bi oživjelo još toliko.

Današnji predsjednik HSS-a Josip Frišić ne boji se reći istinu, on je među prvim osudio trgovanje mandatima, prvi je upozorio na postojanje agromafije u Hrvatskoj, ali o stvarnim problemima sela ipak šuti.

Radićev HSS je također u početku bio malena organizacija, ali mukotrpnim radom i pravim programima postala je velika formacija.

MIRKO OMRČEN

Nojev sindrom

Nedavno je objavljen podatak da je Hrvatska na prvom mjestu u Europi po nezaposlenosti mladih ljudi sa završenom srednjom školom ili fakultetom.

Veliki dio tih mladih ljudi u izuzetno teškoj je materijalnoj situaciji, jer ih njihovi roditelji više ne mogu uzdržavati. Mnogi kad shvate svoju bezizglednu situaciju okreću se kriminalu.

Sličnu odluku donesu i neke od mladih djevojaka, kojima ako ne žele krasti ili prositi ne preostaje drugo nego prostituirati se.

Smijemo li zbog takvog lošeg izbora okriviti samo te mlade ljude?

Kad bismo tražili krivca, a trebali bismo, ne bi li to ipak bili oni na odgovornim mjestima koji se igraju noja s glavom duboko ugrabanom u pijesku.

ŽELJKO MARTIĆ
ZAGREB

Stavovi objavljeni u rubrici Tribina nisu i stavovi redakcije. Zadržavamo pravo kraćenja i opremanja tekstova.

Uredništvo

STAJALIŠTA

ŽELJKO KWOKAL

Velikim publicitetom Amerika je popratila iznuđenu ostavku predsjednika Harvardskog sveučilišta Larry Summersa.

Mediji, posebno pisani, bez obzira kojem razredu vrsnosti pripadali, pisali su danima o tom događaju. Jest da su akteri izrazito interesantni. S jedne strane staro sveučilište, ikona akademske Amerike, bogato i elitno. S druge strane bivši doktorand i najmlađi profesor te napokon njegov predsjednik, bivši ministar financija (Clintonova administracija), bivši potpredsjednik Svjetske banke, vrhunski ekonomist.

No bez obzira na glamurnost sudionika, reakcije na iznuđenu ostavku, ne samo akademske Amerike, bile su veće od očekivanih. Mediji će navoditi razloge za iznuđenu ostavku kao što su neprimjereno i arogantno ponašanje prema okolini, tvrdnju da su žene inferiornije u znanosti od muškaraca, viđenje antisemita i antisemitizma tamo i gdje ih uistinu nema, sukobi s pojedinih studijima, afera s poslovima u Rusiji koji su Harvard koštali desetke milijuna dolara... No pažljivi analitičari će reći da je suština odlaska ipak negdje drugdje.

Što to sve skupa ima veze s Hrvatskom? Nekako u isto doba harvardskih problema

(bez namjere da uspoređujem i izjednačavam ono što se nikako ne može, referirat ću se na taj događaj) birao se rektor Sveučilišta u Zagrebu. Larry Summers izgubio je astralno mjesto predsjednika Harvarda (osnovna plaća za zadnju školsku godinu oko 600.000 dolara), jer ga je htio mijenjati na svoj način i u pravcu koji je htio, zamjerajući se pritom

svima i svakome. Na častnu funkciju rektora Sveučilišta u Zagrebu, na temelju programa za svačije uši, ne zamjerajući se nikome, nakon natezanja s elementarnom izbornom logikom i nedorečenim (nevjerojatno!) statutom, nije izabran nitko.

Sugerira se mogućim predloženima za rektora u ponovljenom izboru iskrenost, hrabrost i argumentiranost u programu rada. Hrvatski obrazovni sustav, pa tako ni Sveučilište u Zagrebu, ne nalaze se u prostoru i vremenu gdje se nešto ležerno nastavlja, nego su u prostoru i vremenu izrazito turbulentnom, novom i s mnogo nepoznanica. Posljedično i program rada budućeg rektora, po definiciji, ne može biti posebno uspješan ako mu glavna nit podilazi biračkom tijelu, ako mu je glavna

svrha biti izabran, a poslije što bude.

U nizu problema koji bi trebali biti na repertoaru budućeg rektora te kao takovi eksplicite obrađeni u programu rada osobito se ističu dva. Prvo, Humboldtov model obrazovanja nakon skoro polustoljetnog odumiranja i konačne agonije, definitivno je zamijenjen modelima primjene Bolonjskog

primjerenom razredu međunarodne izvrsnosti. Pa ako će biti i istraživačko, kako to postići u novim zadanim koordinatama kad nedostaje svega (prostora, sredstava, laboratorija, stolica, novaca, tisuće nastavnika...) osim šezdeset tisuća studenata? Drugo, kakvu strategiju će imati buduću rektor kada financijski predatori koji kruže Hrvatskom i oko nje

budu tražili direktno i indirektno izrazitu komercijalizaciju takove institucije prevazne za hrvatski narod.

Predsjednik Harvarda ga je htio više tržišno orijentirati iako se radi financijski, o državi neovisnoj instituciji (od 2001. do 2005. prikupljeno dvije milijarde dolara). Pitanje je bilo više u prihvaćanju recentne američke filozofije ultimativne komercijalizacije svega i svačega, pa tako i duha i duše sustava. Nije uspio, za sada. Je li Amerika prerasla svoju akademsku ikonu ili je Harvard bio mudriji od vlastite zemlje, ostaje da se vidi.

Predloženi za rektora Sveučilišta u Zagrebu, osim spomenuta dva globalna, izrazito važna mjesta za izricanje stava, a od kojih kao problema nisu, kako se vidi, imuni

ni najbolji, imaju i specifično domaće. Pitanje pravne integriranosti sveučilišta o kojoj, ako se i govori, govori se delikatno, gotovo uz ispriku. Pitanje navodnih korupcija svih boja i mirisa. »Servisiranje« sve sile raznih učilišta i sveučilišta koji u Hrvatskoj niču kao gljive poslije kiše, naravno, po starom običaju, bez temeljnog elementa - kadrova itd. O svim tim stvarima, uz nespočetne ne manje važne, trebao bi onaj tko želi biti rektor zauzeti jasan, nedvosmislen, argumentiran i konzekventan stav. Naravno, ne mala vjerojatnost je da takav program ne bi prošao. No pokazao bi da njegov nositelj prepoznaje esenciju sadašnjih problema. Pokazao bi da mu je više stalo do budućnosti Sveučilišta u Zagrebu nego do privremene funkcije te, na kraju krajeva, da ima petlju, a sam program bio bi solidan supstrat drugačijem razmišljanju i promišljanju sveučilišta.

Izgledna alternativa? Čekanje da evolucija učini svoje iako vremena nema. Uživljanje u funkciji i vlastitom portretu. Povremeno se prenemagati s možemo, trebamo, želimo, hoćemo, moramo, gubeći tako za Sveučilište u Zagrebu dragocjeno vrijeme u, sigurno, sve bespoštednijoj borbi za međunarodnu prepoznatljivost i konkurentnost.

Autor radi na Institutu »Ruder Bošković«.

Larry Summers izgubio je mjesto predsjednika Harvarda jer ga je htio mijenjati na svoj način. Na častnu funkciju rektora Sveučilišta u Zagrebu, na temelju programa za svačije uši, ne zamjerajući se nikome nije izabran nitko

Problem o kojem se šutjelo

MATO DUNKOVIĆ

Za premnoge je nasilništvo postalo uobičajenim dijelom svakodnevnice te oni skreću pogled u stranu i postaju neosjetljivi na njegove razorne posljedice. Drugi primjećuju nasilničko ponašanje, ali se izbjegavaju umiješati, jer osjećaju nemoć da ga prekinu.

Budući da je čovjek u pravom smislu riječi biće u odnosu, možemo otkriti da postoji prekid odnosa. Izgubili smo moralne ili religiozne granice koje su sadržavale neku vrstu zakonskoga vladanja i koje su nam mogle kazivati: »To se ne radi!«

Žrtve nasilništva osjećaju snažnu ranjivost, strah i pomnjanje samopouzdanja. Stvarnost nasilja u hrvatskom društvu pojavljuje se: u obitelji, u školi, na poslu, u medijima (televizija, film, novine...), na javnim mjestima, na sportskim utakmicama (navijačko nasilje...), u kafićima (droga, alkohol, seks...), nad osobama s invaliditetom, nad starim i ne-moćnim osobama, zbog povlastica i nepravdi, vozačko nasilje, političko nasilje, ubojstva...

Nasilništvo na radnom mjestu godinama je bilo problem o kojem se nije govorilo. Nasilnici na radnom mjestu godinama mogu žariti i paliti trpeći male ili ni-

kakve posljedice zbog svog ponašanja. Oni nemaju ni sažaljenja ni poštovanja prema drugima budući da ih se odnos ne tiče.

Poštivati drugoga znači smatrati ga ljudskim bićem i prepoznati patnju koji mu nameću. Nasilništvo zasljepljuje, zavodi i zastrašuje. Kad se dopusti nasilništvo u radnoj sredini, može doći do prikrivenih teškoća koje je teško prepoznati. Što dulje traje nekažnjeno nasilništvo, to je šteta za ustanovu veća.

Nasilništvo na radnom mjestu nailazimo u mnogim oblicima. Ignoriranje radnikova doprinosa ili komunikacije, isključivanje namještenika iz toka informacija ili važnih sastanaka, sabotiranje, širenje štetnih glasina i ogovaranje, izopćivanje, javna poruga, vikanje na radnika, slanje nepristojnih i prijetećih poruka, ili dodjeljivanje najgorih poslova i prostora za rad koji su ispod standarda i sl.

Još jedan oblik zlostavljanja na radnom mjestu je i seksualno uznemiravanje, koje definiramo kao »iskorištavanje pozicije moći za nametanje seksualnih zah-tjeva i pritiska nevoljnim, ali manje moćnim osobama«.

Većina slučajeva nasilništva na radnom mjestu nikada ne bude prijavljena. Na većini radnih mjesta nemaju

Većina slučajeva nasilništva na radnom mjestu nikada ne bude prijavljena. Stoga prestanimo »gledati samo svoja posla«

pravila koja bi tretirala nasilništvo. Žrtve nasilništva obično imaju naivan odnos spram nasilnika, optužuju same sebe i nitko ih ne podučava kako da se s tim nose. Potrebno je stvoriti pra-

vila na radnom mjestu, u školi, u zajednici, koja će agresiju prema drugima učiniti neprihvatljivom. Ne zato što će postojati kruti zakoni i stroge kazne, već zato što ćemo brinuti jedni za druge. Potrebno nam je buđenje iz dugog sna i prestanak navike da »gledamo samo svoja posla«. Potrebno je pomagati i štititi druge kako bi ojačali našu međusobnu povezanost i uvjerenje da si imamo što dati i da, na poslijetku, uopće nismo nemoćni.

Moramo bitno razviti našu svijest i poznavanje problema nasilništva ako želimo smanjiti učestalost takvih slučajeva koji se događaju u svakodnevnom našem radu. Ako dopustimo da se nasilništvo ukorijeni i cvjeta na našem poslu i radnim mjestima, na kraju ćemo imati još više straha, naučene bespomoćnosti, ugnjetavanja i patnje.

Nadamo se da će netko drugi naći rješenje, a rješenje je u spoznaji da smo mi taj »netko drugi«. Da bismo našli rješenje, moramo se najprije sami probuditi, a onda probuditi i ostale.

Autor je magistar društvenih znanosti iz Osijeka.

KARIKATURA

– Logično je da vidimo što nam se dalje nudi! Prijavio sam se, naime, na »Tko želi biti milijunaš«, »Najslabiju kariku«, i »Uzmi ili ostavi«...

OTTO RESINGER